

היום נלמד בעזרת ה':

גיטין דף ג

ולרבה דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו: מדוע לא הצריכו חכמים שני אנשים שיעידו על החתימות, והסתפקו רק בשלית, והרי כל 'קיום שטרות' נעשה בשני עדים?

תירוץ: עד אחד נאמן באיסורים וכו': כפי שפירשנו לעיל בעמוד הקודם בדעת רבה. **תירוץ: בדין הוא דבקיום שטרות וכו':** מעיקר הדין אין צורך כלל לקיים את הגט, משום שעצם חתימת העדים על השטר נחשבת כאילו באו העדים והעידו בפני בית דין על השטר, וזאת משום שאדם לא חצוף לזייף חתימות. אלא שרבנן החמירו לחשוש לזיוף (חשק שלמה על תורי"ד), והקילו לסמוך בעד אחד (שהוא השליח).

קושיא: האי קולא הוא וכו': כפי שפירשנו לעיל בעמוד הקודם בדעת רבה.

ורבא מאי טעמא לא אמר כרבה: מדוע רבא לא הסביר כמו רבה שהצורך לומר 'בפני נכתב ובפני נחתם' בכדי לוודאות שהגט נכתב 'לשמה'?

ורבה - בדין הוא וכו': רבה עונה: באמת היה עדיף לתקן שהשליח יאמר 'בפני נכתב לשמה ובפני נחתם לשמה', אלא שרבנן חששו שהשליח ישכח ולא יאמר את המילה 'לשמה', ואז נמצא שהוא שינה ממטבע הלשון שתקנו חכמים לומר, והדין הוא ש'כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין - האישה לא התגרשה ואם היא התחתנה הולד ממזר'.

קושיא: השתא נמי: גם כשתקנו לשליח לומר רק 'בפני נכתב ובפני נחתם' יש לחשוש שהוא ישכח לומר אחת מהמילים?

תשובה: שאדם לא שוכח לומר מילה אחת מתוך שתי מילים, ומכיון שיש כאן שתי יחידות של אמירה: אחת על הכתיבה - 'בפני נכתב', ואחת על החתימה - 'בפני נחתם', אין מצויה שכחה בכל אחת מהן.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

נאף שהשליח לא אומר במפורש 'לשמה' - עצם העדות שלו מעידה גם על כך. משום שבסתמא כשהוא מעיד על הכתיבה והחתימה של הגט - הוא מעיד שהגט נכתב ונחתם כהלכתו כלומר לשמה. או: שלאחר עדותו שואלים אותו גם האם הגט נכתב לשמה -רש"י].

ורבה מאי טעמא לא אמר כרבא: מדוע רבה לא הסביר שהטעם משום שהעדים לא מצויים לקיים את הגט?

והתשובה: שאם כן מדוע יש צורך לומר כלל 'בפני נכתב', מספיק להעיד רק על החתימה 'בפני נחתם'. אלא בהכרח משום שצריך להעיד על הכתיבה שנעשתה כהלכתה לשמה.

ורבא - בדין הוא וכו': רבא עונה: באמת לא היה צורך לתקן לומר 'בפני נכתב', אלא רבנן חששו שאנשים יראו שקיום הגט נעשה בעד אחד, ויבואו להקל גם בשאר שטרות לקיים אותם על ידי עד אחד, ובשאר שטרות לא הקילו רבנן אלא צריך שניים. ולכן הצריכו לומר גם 'בפני נכתב', בכדי לעשות היכר להבדיל בין קיום גיטין לשאר שטרות. כלומר מכיון שבשאר שטרות אין שום צורך להעיד על הכתיבה, ממילא כשאנשים יראו שבגט אומרים 'בפני נכתב' הם יבינו שזה דין מיוחד בגט שאפשר לקיימו בעד אחד - כמו שיש בו דין מיוחד שצריך להעיד בו על הכתיבה.

ורבה - מי דמי: אין צורך לעשות את ההבדלה על ידי אמירת 'בפני נכתב', שהרי יש כבר כמה הבדלים בין גט לשאר שטרות: 1. הקיום בשאר שטרות נאמר בלשון 'יודעים' או (= ידעין) שזה כתב העדים, ואילו בגט 'בפני נכתב ובפני נחתם'. 2. בשאר שטרות אשה לא נאמנת לקיים, ואילו בגט היא נאמנת להיות שליחה להביא גט לחברתה ולומר 'בפ"נ ובפ"נ'. 3. בשאר שטרות ה'בעל דבר' = בעל השטר אינו נאמן לקיים אותו אלא צריך עדים חיצוניים שיעידו על כשרות חתימותיו, ואילו בגט האשה עצמה נאמנת להביא את גיטה ולהעיד עליו 'בפ"נ ובפ"נ'.

ורבא אמר לך: מכיון שלשיטתי צריך לומר בפ"נ ובפ"נ בכדי לקיים את הגט (שמא לא יהיו אח"כ עדים מצויים לקיימו) - באמת אין השליח צורך לומר דוקא בלשון 'בפני נכתב וכו', וגם אם יאמר השליח בלשון 'ידעין' - 'יודע אני שזה כתב העדים' הקיום של הגט כשר. ואם כן אין הבדלה בין גט לשאר שטרות.

נולגבי שני ההכדלים הנוספים שציין רבה - רבא סובר שהם דבר שאינו מצוי שאישה תביא את הגט של חברתה או את הגט שלה עצמה, ולכן אין בזה היכר בין גט לשאר שטרות -תוס'.

ולרבה דאמר: לדעת רבה הסובר שהטעם שצריך לומר 'כפני נכתב ובפני נחתם' לפי שאין בני חו"ל בקיאים ב'לשמה', מי הוא התנא של משנתנו הסובר שצריך גם כתיבת הגט לשמה וגם חתימה לשמה? (= משנתנו סוברת שצריך את שניהם, שהרי עליו לומר 'כפני נכתב ובפני נחתם'), והרי לא מצאנו תנא שמצריך את שניהם לשמה, וכפי שיבואר מיד.

אי רבי מאיר: אם תאמר שהתנא של משנתנו הוא ר"מ, זה אי אפשר לומר, שהרי לדעת ר"מ עיקר השטר זו החתימה, וצריך שתהיה החתימה לשמה אבל אין צריך שתהיה הכתיבה לשמה, לפי שר"מ סובר שכוונת הפסוק **"וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָתָהּ וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלְחָהּ מִבֵּיתוֹ"** היא על החתימה, שצריך שהחתימה תהיה 'לה' כלומר לשמה.

דתנן: וכפי שלמדנו במשנה לקמן (כא:) - שלדעת ר"מ לכתחילה לא כותבים גט על דבר המחובר לקרקע, אבל אם כתבו על המחובר לקרקע ואח"כ תלש אותו וחתם עליו כשר, כיון שהחתימה היתה כשהוא היה תלוש. א"כ מוכח שלר"מ עיקר הגט הוא החתימה ולא הכתיבה.

אי רבי אלעזר: ואם תאמר שהתנא של משנתנו הוא רבי אלעזר, זה אי אפשר לומר, שהרי לדעת רבי אלעזר עיקר השטר זו הכתיבה, וצריך שתהיה הכתיבה לשמה אבל אין צריך שתהיה החתימה לשמה, שהרי רבי אלעזר סובר שגט שאין עדיו חתומים עליו כשר מדאורייתא, לפי שכוונת הפסוק הנ"ל היא על הכתיבה שתהיה לשמה. א"כ מוכח שלר"א עיקר הגט הוא הכתיבה ולא החתימה.

וכי תימא: ואם תרצה לומר שכאמת משנתנו כדעת רבי אלעזר, אלא שהוא סובר שאמנם מדאורייתא לא צריך חתימה לשמה אבל מדרבנן צריך, זה אי אפשר לומר, שהרי למדנו במשנה לקמן (פו.) שיש שלשה גיטין פסולים מדרבנן ואחד מהם הוא גט שאין בו חתימה, ורבי אלעזר חולק על זה וסובר שהם כשרים לכתחילה, א"כ מוכח שלדעתו גט שאין בו חתימה כשר אפילו מדרבנן. **הגמ' מביאה את המשנה**

לקמן:

דתנן: שלשה גיטין פסולים לכתחילה, אבל אם אשה נישאת למישהו אחר לאחר שהתגרשה באחד מהגיטין הללו, הוולד שנולד לה מבעלה החדש כשר ואינו ממזר, כלומר שהגט כשר בדיעבד. 1. גט שכתב הבעל בכתב ידו ולא חתמו עליו עדים. 2. גט שחתומים בו עדים אבל לא כתוב בו זמן (= תאריך כתיבת הגט). 3. גט שכתוב בו זמן אבל יש בו חתימה רק של עד אחד. שלשת הגיטין הללו אמנם כשרים מדאורייתא אבל פסולים מדרבנן.

רבי אלעזר חולק ואומר - אע"פ שלא חתומים עדים בגט אלא שהבעל נתן לה אותו בפני עדים, הגט כשר לכתחילה, והיא יכולה לגבות את כתובתה ע"י הגט הזה מנכסים משועבדים, לפי שכל מה שהעדים חותמים על הגט זה רק מפני תיקון העולם שמא ימותו העדים שראו את מסירת הגט לאשתו, ולכן נהגו לחתום שגם אם ימותו יבואו עדים אחרים שמכירים את חתימתם ויקיימו את הגט.

נמצא שאי אפשר לומר שמשנתנו היא כדעת רבי אלעזר.

ואלא ר"מ היא: אלא תרצה לומר שמשנתנו היא כדעת ר"מ והוא סובר שאמנם מדאורייתא לא צריך כתיבה לשמה אבל מדרבנן צריך, זה אי אפשר לומר, שהרי אמר רב נחמן - אומר היה ר"מ שאפילו מצא הבעל את הגט באשפה (= שבוודאי לא נכתב לשם אשתו) והחתים עליו עדים ונתנו לה כשר. א"כ מוכח שלדעת ר"מ לא צריך כתיבה לשמה אלא רק חתימה לשמה.

וכי תימא אנן מדאורייתא קא מתנינן לה: ואם תאמר שרב נחמן אמר שר"מ סובר כן מדאורייתא אבל מדרבנן צריך כתיבה לשמה, זה אי אפשר לומר, שא"כ היה על רב נחמן לומר - 'אומר היה רבי מאיר **דבר תורה** אפילו מצאו באשפה כשר' (= רב נחמן היה אמורא והוא בא לבער את דברי ר"מ שהיה תנא, ואם דברי ר"מ נאמרו רק מדאורייתא היה על רב נחמן לבאר זאת כדי שלא תצא תקלה תחת ידו).